

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľiek: **1) M. K., 2) A. Z., obe zastúpené JUDr. J. C., advokátom**, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Nitre**, za účasti: **Poľnohospodárske družstvo D. N. S., N. S.**, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporcu č. 2007/01169-60/04-R-II. zo dňa 28. augusta 2007, na odvolanie navrhovateľiek 1/ - 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sp 45/2007-23 zo dňa 11. júna 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sp 45/2007-23 zo dňa 11. júna 2008 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre potvrdil rozhodnutie odporcu č. 2007/01169-60/04-R-II. zo dňa 28. augusta 2007, ktorým odporca rozhodol o nároku na navrátenie vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) tak, že oprávnené osoby podľa § 2 ods. 2 písm. e/ zákona M. K. a A. Z. spĺňajú podmienky § 3 ods. 1 písm. b/ zákona – odňatie bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy s tým, že oprávneným osobám pre zákonné prekážky § 6 ods. 1 písm. a/, d/ zákona sa nepriznáva právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom uvedeným vo výrokovvej časti rozhodnutia.

Rozhodol, že oprávneným osobám sa priznáva právo na náhradu za pozemky uvedené v bode II. tohto rozhodnutia z dôvodu, že pozemky boli po prechode na štát vo vlastníctve fyzických osôb a sú zastavané, čo je zákonnou prekážkou na navrátenie vlastníctva v prislúchajúcich podieloch pre každú oprávnenú osobu takto:

PK vl.č.X. v 2/9

PK vl.č. X. v 2/9

PK vl.č.X. v 1/6

PK vl.č. X. v 526939/16259904

PK vl.č.X. v 1/6

PK vl.č. X. v 3161641/48779712

Ďalej rozhodol, že oprávneným osobám sa v zmysle § 6 ods. 2 zákona prevedú bezplatne do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a bonite, v akej boli ich pôvodné pozemky, a to ak možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov, ak s tým oprávnená osoba súhlasí, alebo oprávnenej osobe sa poskytne finančná náhrada.

Pozemky, ktoré sa prevedú oprávneným osobám za ich pôvodné pozemky, poskytne Slovenský pozemkový fond. Finančnú náhradu za pôvodné pozemky, ku ktorým sa vlastníctvo nevracia a za ktoré nebol poskytnutý náhradný pozemok, poskytne Slovenský pozemkový fond.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že z administratívneho spisu odporcu zistil, že navrhovateľky si uplatnili dňa 17. marca 2004 na Obvodnom pozemkovom úrade v Nitre nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. Š. po neb. A. M., ktorý zomrel v roku 1953 so zanechaním závetu a po R. B. sestre ich matky T. Z.. A. M. bol bratom ich matky T. Z. a táto zdedila podiel po ňom v 1/3. Pretože A. M. zanechal závet, v ktorom odkázal budúcu pohľadávku za odňaté poľnohospodárske pozemky v kat. úz. Š. svojim trom súrodencom B. K., rod. M., R. B., rod. M. a T. Z., rod. M. rovnakým dielom. Nehnuteľnosti prešli na štát v dôsledku § 3 ods. 1 písm. b/ zákona odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy, ktoré vydalo Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave dňa 11. mája 1948 pod č. 1332/48-1/D na meno R. B., rod. M a pod č. 1333/48-1/D zo dňa 11. mája 1948 ako aj rozhodnutím č. 458 zo dňa 10. októbra 1958 o odovzdaní pozemkov do trvalého užívania JRD v Š..

Ďalej uviedol, že na základe zisteného skutkového stavu správnym orgánom bolo preukázané, že nie je možné oprávneným osobám priznať právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom vo vl. č. X., X., X., X., X. a X. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti II. rozhodnutia správneho orgánu, pretože predmetné nehnuteľnosti sú vo vlastníctve fyzických osôb a sú zastavané. Preto im priznal právo na náhradu v podieloch, ktoré sú uvedené v časti III. rozhodnutia v zmysle zákona. Z administratívneho spisu je nesporné, že odporca naplnenie zákonných podmienok reštitučného titulu skúmal dôsledne a správne určil aj veľkosť spoluvlastníckych podielov oprávnených osôb. V rozhodnutí správneho orgánu je jasne uvedené aj odôvodnené ako správny orgán dospel k výške spoluvlastníckych podielov oprávnených osôb a súd sa v plnom rozsahu s týmto rozhodnutím stotožňuje. Preto súd napadnuté rozhodnutie podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil z dôvodu, že správny orgán správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil, s ktorým sa krajský súd stotožnil.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovateľky 1/ - 2/ v zákonnej lehote odvolanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhujúc napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre zmeniť tak, že rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/01169-60/04-R-II. zo dňa 28. augusta 2007 sa zrušuje a vec sa vracia odporcovi na ďalšie konanie, pretože konanie má vady, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. a/ a b/ OSP) a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ OSP).

Dôvodili tým, že súd prvého stupňa len konštatuje, že návrh navrhovateľiek 1/ - 2/ je dôvodný, ale ani jednou vetou nezdôvodnil, prečo tento návrh je dôvodný. Súd sa uspokojil konštatovaním, čo zistil z administratívneho spisu. Odpoveď, prečo sa súd prvého stupňa stotožňuje s rozhodnutím odporcu v rozsudku absentuje a ďalej sa súd prvého stupňa vôbec nevysporiadal s dôvodmi, na ktoré navrhovateľky 1/ - 2/ poukázali v ich odvolaní, konštatoval len, pri ústnom odôvodnení, že odvolanie súdu pripadá ako seminárna práca na právnickej fakulte. Vadou konania je nedostatočné, resp. absentujúce odôvodnenie rozsudku, čo je v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, pretože celé odôvodnenie výroku je sústredené do slov „... súd sa v plnom rozsahu s týmto rozhodnutím (odporcu) stotožňuje“.

Ďalej uviedol, že v prejednávannej reštitučnej veci všetky osoby uvedené v § 2 ods. 2 písm. a/ až d/ už nežijú, sú mŕtvi a nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti, teda nie sú už oprávnenými osobami a teda nárok na ne neprešiel, keď im nárok ani nevznikol. V tejto reštitučnej veci prichádza do úvahy riešenie podľa § 2 ods. 2 písm. e/ zákona, a to preto, že jeden zo súrodencov osoby uvedenej v odseku 1, aj keď nežije, mal deti a tieto deti žijú a sú občanmi SR, a preto sú namiesto oprávnených osôb uvedených v odseku 1 oprávnenými osobami.

Odporca ako i ďalší účastník konania sa k odvolaniu navrhovateľiek 1/ - 2/ nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP s použitím § 246c vety prvej OSP) na prejednanie odvolania nariadil vo veci odvolacie pojednávanie (§ 250ja ods. 2 veta druhá OSP), napokon ho však prejednal podľa § 214 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP, keď dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné a že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie najmä pre procesné ale aj vecné pochybenia.

V predmetnej veci krajský súd ako súd prvého stupňa konal a rozhodoval o návrhu navrhovateľiek 1/ - 2/, ktorým bol opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu v reštitučnom konaní, ktorého zákonnosť súd preskúmaval podľa ustanovení

tretej hlavy piatej časti OSP (rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov).

Zákon č. 503/2003 Z. z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Preto pri aplikácii jeho ustanovení treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Z ustanovenia § 1 tohto zákona vyplýva, že upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.).

Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria
- b) lesný pôdny fond.

Predmetom vydania podľa zákona č. 503/2003 Z. z. sú pozemky, na ktoré neboli uplatnené reštitučné nároky alebo boli uplatnené po ustanovenej lehote.

Z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že navrhovateľky 1/ - 2/ podľa § 5 reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. si ako oprávnené osoby podľa § 2 ods. 2 písm. e/ zákona uplatnili právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré boli odňaté pôvodným vlastníkom, a to A. M. (zomrel v roku 1953) so zanechaním závetu, v ktorom je uvedené, že prípadnú pohľadávku za zabratý poľnohospodársky majetok v P. (Š.), číselne neurčiteľný, zdedila v 1/3 sestra p. T. Z. (matka oprávnených osôb, zomrela v roku 1962), na základe Uznesenia Dnot. 10/54-27, D 145/53 Štátneho notárstva v Trstenej dňa 4. júna 1954 a R. B., sestry T. Z..

Rozhodnutím číslo 20007/01169-60/04-R-II. zo dňa 28. augusta 2007 odporca rozhodol tak, ako je uvedené vyššie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vo výrokovej časti III. napadnutého rozhodnutia konajúci správny orgán priznal právo každej z oprávnených osôb na náhradu v nasledujúcich podieloch PK vl. č. X. v 2/9; PK vl. č. X. v 1/6; PK vl. č. X. v 1/6; PK vl. č. X. v 2/9; PK vl.č. X. v 7/18; PK vl.č. X. v 7/18.

Toto rozhodnutie správneho orgánu navrhovateľky 1/ - 2/ napadli opravným prostriedkom na súde. Poukázali na to, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a nezrozumiteľnosť, najmä čo sa týka postupu pri výpočte podielov, pretože správny orgán sa v tomto smere nevysporiadal s návrhom právneho zástupcu, ktorý písomne žiadal priznať spoluvlastnícke podiely inak, v iných

výškach, ako tieto boli navrhovateľkám 1/ - 2/ priznané. Navyše výpočty podielov podľa dedičského práva sú podľa navrhovateľiek 1/ - 2/ nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

Vzhľadom na charakter tzv. reštitučných zákonov, ktorých poslaním je (pri splnení zákonných predpokladov) odstránenie niektorých krívd z minulosti, treba mať za to, že účinné uplatnenie nároku má za následok zákonnú povinnosť správneho orgánu skúmať, či je daný niektorý z reštitučných dôvodov uvedených v § 3 ods. 1 reštitučného zákona.

Aj keď nie je úlohou správneho súdu namiesto správneho orgánu vykonávať dokazovanie za účelom zistenia skutkového stavu, ani meniť či nahrádzať dôvody preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu na to, aby krajský súd v danej veci mohol prevziať skutkový a právny záver odporcu, musel by sám vykonať dokazovanie v zmysle ustanovenia § 250i ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP.

Dokazovaním v správnom súdnictve nie je hodnotenie obsahu spisu administratívneho orgánu správnym súdom.

Odvolací súd považuje tiež za potrebné konštatovať, že krajský súd sa dostatočne a vyčerpávajúcim spôsobom nevysporiadal s námietkami, ktoré uplatnili navrhovateľky 1/ - 2/ v podanom opravnom prostriedku.

Takýmto postupom súdu bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva.

Procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 OSP totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené

stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov (napr. rozsudok ESĽP Ruiz Torija proti Španielsku z 09.12.1994).

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti rozsudok krajského súdu treba považovať za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov zjavne vychádzajúci z nedostatočne zisteného a nedostatočne posúdeného skutkového i právneho stavu veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a s § 250ja ods. 3 vetou druhou OSP zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova v medziach podaného opravného prostriedku, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľiek 1/ - 2/ a znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1, veta prvá OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 17. septembra 2009

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Nikoleta Adamovičová